

Befriade av ljuset

Johannes evangelium 8:31-36

Till de judar som trodde på honom sade Jesus: "Om ni förblir i mitt ord är ni verkligen mina lärjungar. Ni skall lära känna sanningen, och sanningen skall göra er fria." De sade: Vi härstammar från Abraham och har aldrig varit slavar under någon. Vad menar du då med att vi skall bli fria?" Jesus svarade: Sannerligen, jag säger er: var och en som syndar är slav under synden. Slaven stannar inte i huset för alltid, men sonen stannar för alltid. Om nu Sonen befriar er blir ni verkligen fria."

På självständighetsdagen brinner det två ljus i många fönster. I dag tänder vi också två adventsljus. Ljusen har en egen kraft. När den lilla lågan tänds riktas vår uppmärksamhet mot den och inte mot mörkret. I år är vi tvungna att fira självständighetsdagen i mindre grupper och med mindre festligheter än vanligt. På många håll i Finland har sammankomsterna begränsats under hela advent. Det kanske förtar feststämningen något. Å andra sidan kan det hjälpa oss att fokusera på det som är viktigt. Ett litet virus påminner oss om att livet inte är helt kontrollerbart. Vi går ändå vidare med hopp om att alla problem kan övervinnas. Hoppet ger oss kraft att sträva efter en bättre, tryggare och rättvisare morgondag. Både självständighetsdagen och advent handlar om att minnas det förgångna och sträcka sig mot framtiden.

I dagens evangelietext förstod inte Jesu åhörare detta. För dem räckte det att tro att de redan en gång hade fått ljuset. Vad fanns det att tillägga? Tack vare sin härkomst var de nöjda med sin unika ställning bland folken, säkra på att de hade förhandsrätt till Guds särskilda uppmärksamhet. För dem var det en lottovinst att födas som ättlingar till Abraham.

På självständighetsdagen tänder vi också ljus på hjältegravarna. Vi lägger ner kransar till minnet av de stupade. Trots att den skara som upplevde krigets färd nu blir allt mindre, har de här generationernas upplevelser blivit en central del av berättelsen om det självständiga Finland. Berättelserna har förmedlats också till följande generationer och gett en bakgrund till den förändring som gjorde att vårt land snabbt gick från att vara ett fattigt, hjälpbehövande land till ett högt industrialiserat land med hög levnadsstandard. Nu påverkar Finland internationellt och är med och skapar framtiden för hela kontinenten.

Finländarna placerar sig i topp i många internationella jämförelser. Vi har fredliga förhållanden, en stabil förvaltning, medborgerliga rättigheter, hög utbildning, hälso- och sjukvård och en lång förväntad livslängd. Finländarna är lyckliga och respekterar strukturer som håller ihop samhället. I den globala pandemin i år har vi också klarat oss med färre offer än många andra europeiska länder.

Har livet i Finland någonsin varit så tryggt som just nu? Visst finns det saker att förbättra. Vi har arbetslöshet, bostadslöshet och utanförskap. Vi har mångfacetterade problem som går i arv över generationerna, drogberoende, våld och brottsspiraler. Det finns regioner i landet som förlorar sin livskraft och tillväxtcentra där befolkningen ökar, och båda har sina problem. Vi behöver jämna ut välfärden och dela den ekonomiska vinsten rättvist. Det finns risk att försörjningskvoten försämras om antalet personer i arbete blir mycket färre än tidigare. Finlands problem är i miniatyrformat desamma som i Europa, till och med i hela världen. Dessutom förvärras motsättningarna angående det som överhuvudtaget anses vara rätt och eftersträvanvärt. Det är svårt att nå tillräcklig enighet inför nationella problem, för att inte tala om inför omfattande, komplicerade och globala problem.

Vilken fråga är viktigare: Hur har vi kommit hit? Eller: hur ska vi gå vidare? Båda frågorna är nödvändiga, men vi kan ställa dem ur olika synvinklar. Om vi bara fokuserar på de brister som finns, kretsar tankarna kring besvikelser och vi letar efter skyldiga. Sådana hittar man lätt bland dem som tänker eller handlar annorlunda eller ser annorlunda ut, oavsett om det är fråga om politik, språk eller religion. Man söker måltavlor och riktar ett mer eller mindre förtäckt förakt mot dem. Det här kommer till uttryck i offentliga tal, skrivelser och i synnerhet i sociala medier. Steget mellan föraktfulla ord och illvilliga handlingar är kort.

Något annat händer när vi fokuserar på det goda som redan har uppnåtts. Då börjar vi se möjligheter till något bättre och söka samarbetspartner för att skapa framtiden. Vi kan inte skapa det gemensamma livet genom att gräla, utan genom att bygga. För att få en bättre morgondag i Finland och i världen måste vi samordna våra egna intressen med dem som tänker och handlar annorlunda. På så sätt kommer vi också att klara de prövningar som coronapandemin nu medför. Trots vi inte kan samlas, ta varandra i hand, kramas eller resa, kan vi ändå förstå att både livet och ansvaret är gemensamt.

Det väsentliga är att leva i ömsesidigt förtroende. Vi valde inte våra egna föräldrar, lika lite som de valde sina. Att vi finns här är ett resultat av andra komplicerade tillfälligheter. Men det samhälle som vi lever i är inte ett resultat av slumpen. Inte heller hur det utvecklas.

Det finns många förenande faktorer som stärker jämlikheten mellan oss finländare och som binder oss kulturellt till varandra, t.ex. en gemensam grundläggande utbildning, ett ovanligt språk, allmän värnplikt och också en gemensam majoritetsreligion. Tron på Gud har varit en viktig kraft i svåra tider. Kristendomen har gått igenom finländarnas liv från generation till generation och fungerat som ett förenande band; om inte så att alla alltid har utövat religionen, men ändå som en form av kulturell bakgrundsstrålning som påverkar livets alla områden. Det har på ett positivt sätt lett till att vi har förtroende för varandra och respekt för medmänniskorna. Men kommer det här att fortsätta om det som påverkar i bakgrunden försvagas?

De som lyssnade till Jesus blev förnärmade när de fick höra att sanningen skulle göra dem fria. Hur kan den som aldrig varit slav under någon bli fri? Det är svårt att bli fri från bojor man inte kan se. Jesus talar om syndens slaveri, men det handlar inte om små laster, utan om en stark slavdrivare.

Synden är en övergripande kraft som håller människor i sitt grepp. Den förstör livet både för enskilda individer och samhällen. Den får människorna att bli självcentrerade, förakta de svaga, sträva efter att få övertag och göra andra till redskap för sina egna mål. Det är svårt att känna igen en sådan slavdrivare, för den bor i vårt inre. En sådan slavdrivare är det svårt att frigöra sig från. Vi övervinner den inte med vapen, politiska beslut eller köpslående. Bara Jesus Kristus, Guds son, kan befria oss från slaveriet. Han gör det genom att sprida ljus över människorna med trons, hoppets och kärlekens gåvor.

När vi upplever Guds nåd befrias vi från synden. Tron öppnar oss för förändring. Arrogansen förbyts i ödmjukhet. Anklagelserna blir till respekt. Konkurrensen ersätts med samarbete. Hoppet för framtiden stärks och vi börjar skapa en bättre morgondag i inbördes kärlek.

Låt oss bekänna vår kristna tro.